

Szerkesztői szállítás

Belső-farkasutca 76. szám; hova a lap szellemi részét illető közlések nyelvek emelkednek.

Az értékes cikkek díjaztatnak. Kéziratok nem adhatók vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 fr.
Félévre 6 „
Negyedévre 3 „
Egy hónapra 1 „

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések a hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Négyzet hasábozati garabonciát sor 6 sz. Bélyegző minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetésekkel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22 Haasensteint és Vogelmüller (Neuer Markt 11.)
Pesten: Lang Leopoldnál (Erzsébet-tér 9 szám emelet.)

„KELET“

előfizetési feltételei:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hónapra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

Az előfizetési pénzek — legcélszerűbben postai útvánnyal — Kolozsvárra, Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

A „Kelet“ kiadóhivatala.

Egy röpiratról.

III.

(Sz.) A munka és tudomány fejlődésének másik nagy gátja tulságosan poeticus kedélyünk, mely faji sajátosságaink egyebekben is legpregnansabb kifejezőjében: Jókaiában és költészetében nyilatkozik, kinek egy egészen külön fejezetet szentel a szerző. Abban a költészetben, mely — „sem életre, sem igazságra, sem az ész tagadására nem tekintő merész hazugság, mely a gyenge ember szívét és képzelődését bűvös karjaival megragadja, felviszi őt egy ismeretlen, csodás világba, mely az író hitén épült, s a boldogságot az életen kívül kereső ezrek hitén áll fenn, s a melyben minden tündérszerű, jó, nemes és csodálatos igaz. Ott minden bizonyos bűvös hatás alatt áll, melynek titkát nem értjük, de édes gyönyörrel átadjuk magunkat neki. Soha sem tudjuk, hogy mi fog történni a következő pillanatban, a mint rögtön elfelejtjük a mi az előzőben történt, mert e bűvös világban nincs az események közt belső összefüggés, de azért teljes biztossággal megyünk tovább, mert tudjuk, hogy ott a jó embernek baja nem eshetik, s csak a rosszak bűnhődnek rettenetesen. A bűvés visz bennünket ingó talajon, felhők fölött, mélyeségek sötétségében, olykor megrémítve vagy megkacagtatva, a míg egyszerre kiderül minden, s akkor az utolsó lapnál elereszti kezünket, s mi olyan formát éreztünk, mintha valami különös álomból ébredtünk volna fel, némi fő- vagy igen gyakran sziv-fájással.“

És Jókai költészetének e sajátosságát, míg a nemzet eltiportatásának idején érdemül, addig a mai realis napokban hátrányul tudja be, melyből — téttlenségre, puhaságra csábítván a nemzetet — vész eredhet hazánkra. Mert „az ábrándoktól, illúzióktól, phantasticus idealismustól való őrízkezdésre soha sem volt több okunk, mint akkor, mint most. A viszonyok, melyek Jókai működését első helyen hasznossá tévők, (s a melyek nélkül ő bizonyosan mássá lett volna), megszűntek, s minden további lépés abban az irányban egyenesen veszünkre vált.“ S míg érdemszerűen méltányolja Jókai működését, midőn reményünk fölgerjesztésére volt szükség, addig a mai író és politikus Jókaira, az idealizáló képzelgőre határozottan kimondja, hogy „mentől hamarabb elveszti hatását az előretörő és növekvő nemzedék szívére, annál jobb lesz reánk nézve.“

Igy készíti elő a tért magának, hogy arra a szóra térhessen át, melylyel a legtöbb visszaélést üzi korunk — a demokraciára

Összehasonlítván az amerikai demokraciát az európaival: az európai államokról kimutatja, hogy ezek mind aristocraticus fejleményűek és szerkezetűek. „Megpróbálta ugyan a múlt század végén fel-

robbanó nagy forradalom szétzuzni az aristocraticus formákat, de nem boldogult. Új alapra akarta fektetni a társadalmat, elég vért is ontott, hogy elmossa a létezőt; mind nem használt semmit: visszaestünk a régi alapokra. Mert a történelmi fejlődés alapjait nem lehet mellőzni. Mi aristocraticus formákban felettünk: azokból nem ugorhatunk ki. Forradalmak nem változtathatják meg soha a világ folyását. Siettetetik egy már úgy is haladásban levő irány vagy szellem fejlődését, de azt hátráltathatják is. S mi azt hisszük, hogy Európában a demokracia ügyét nem a forradalmak fogják előmozdítani, hanem diadalra juttatja azt az öntudatos, de békés, csendes fejlesztés.“

Azért a mi társadalmunk irányzata is demokracicus, csak hogy ennek a demokraciának hordozója és termő talaja nem a demos, hanem a középosztály. „E demokracia nem a mi népünkkel ismertett lármázás, szájaskodás, földosztás és tudatlanság. Bizonyára nem. Annak ki kell irtatnia, a míg egy jóra való hazafi van, ki szívében hordja a rendet, szabadságot, egyéni jogot és mivelődést. Annak a demokraciának, a melyről mi szólunk, s a mely az európai társadalomban lassan, de biztosan érvényesül, két alapelve, s ugyanabban két rettenetes erős és biztos fegyvere van: az értelem és a munka. Csak az az állam biztos, csak az a nemzet erős, mely e két elemre támaszkodik; s a mely kizárólag e két elemre támaszkodik: az a jövő demokracicus állama. Minél szélesebbé tenni és jobban elterjeszteni az értelmi mivelődést; mentől gazdagabb értelmi fejlettséget hozni létre, és mentől többekben; minél több kezet nyerni meg az állandó, tartós, kedvel és céllal intézett munkának, s így minél nagyobbá tenni, még pedig az egyes egyének előnyére, a productiót: ez az, a minden értelmes demokraciának célja és feladata, s a mely célok előmozdítására mindent megmozdítania, minden alkalmat megragadnia kell. A demokraciának örökké legbiztosabb és egyetlen alapja az egyének lehető függetlensége, még pedig úgy értelmű, mint anyagi függetlensége. E két dolog az, a mire minden embernek törekednie kell, ép úgy önnön személyében, mint polgártársaiában. Lehető értelmi és vagyoni függetlenség: s ezt csak önmivelés és munka által érhetjük el.“ A tulajdonképi nép nem, mert hiányzik értelmi fejlettsége és vagyonossága; az aristocracia sem, mert „nem saját erejére és érdemére, hanem a multéra, az őskőre támaszkodik. Önmunkásságra kénszerítve nincs, miután megél az őskő örökségéből. Formája elavult és jogtalan; hatalma és befolyása napról napra gyengül, s kell hogy gyengüljön. Arra, hogy egy szabad nemzetet vezessen és kormányozzon, már kevés számánál és kivételes helyzeténél fogva is képtelen. Kevés arra nézve, hogy szükség idején nagy erőt fejtsen ki; s nagyon magasan áll arra nézve, hogy lefelé erősen támaszkodhassék. Szerepe és hivatása azért megvan a társadalomban: képezze ott a conserváló elemet. Egész fogalma a multban gyökeredzik; léte annak fentartását követeli, s ellentétben van minden újító rombolással. S a létezőnek conserválásán kívül másik feladata, hogy szépitse a társadalmat. Azt az ambíciót adjuk neki, hogy legyen a társadalom legszebb osztálya, annak virága, disze, ékessége. Mind módja, mind ideje legtöbb van hozzá, hogy önmagában és környezetében, tetteiben az erkölcsi és aesthetikai

szép életet megvalósítsa. E hivatást különben az aristocracia eddig is gyakorolta.“

És ezért: „teremtenünk kell egy erős, szervezett, mivelő középosztályt minden áron.“ Ez regeneralizálja a társadalmat, ez alapíthatja meg a közvéleményt. „Ideje, hogy nálunk a középosztály szerveződjék.“ „Iparosok, kereskedők, gyárosok, nagyban termelők, tanárok, papok, tudósok, írók, közhivatalnokok, tőkepénzesek, birtokosok, az egész közép nemesség: mind egyesüljenek öntudatban, azzal a törekvéssel, hogy mentől nagyobb értelmi és anyagi erőt s befolyást fejtsenek ki. Ragadják meg a mivelődésnek minden eszközét magukra és gyermekeikre nézve; táplálják családjukban a vagyonosodás és függetlenség két főeszközét, a munkát és takarékságot. Foglaljanak el minden tért a nemzetben, a hol becsülettel hatni és munkálkodni lehet. Vetkezzék le az aristocraciát majmoló betegséget, mely által csak nevetségessé válnak.“

Mert nevetségesség dolog az aristocraciát úton-útfélen gunyolni; de még nevetségesebb ugyanakkor közéjük vágni.

A ki, mint munkás, tevékeny, értelmes ember betölti helyét a nemzet derekában, az nem fog onnat az aristocracia fényes hidegségébe vágyakozni. Az érezn fogja, hogy itt szilárdabb alapon áll, és talán fontosabb helyet tölt be. Annál a születés és előítéletek göggyét pótolni fogja a munkának és értelemnek, a hatásnak és sikernek sokkal mélyebb és igazabb, nemesebb öntudata.“ — mely, hozzá tehetne volna szerző, a születési aristocracia elől sincs elzárva.

Ez úton halad Apulejus elmélkedéseinek sarkpontjáiig, melyről, egy utolsó cikkben, legközelebb.

BELFÖLD.

Vizakna, decz. 5.

Tisztelt szerkesztő ur!

Daczára a néma hallgatásnak, mely eddigélé Vizaknát a közélet terén téli álomba merültnek jelző, közönségünk a hazafiai tevékenység színvonalán álló törvényhatóságokat haladásukban nem csak híven követi, de mondhatni: némi tekintetben vezérszerepet viszen. Illó hát, s a közérdeknek vélek eleget tenni: midőn a tisztelt szerkesztő urat e rövid tudósításom becses lapjában való felvételére felkérem. —

Közönségünk véve a m. kir. ministerelnök gróf Lonyai Menyhért ó nagyméltóságának november havi 15-éről 1720. eln. szám alatt kelt körlevelét, melyben e közönség tudomására kívánja juttatni, hogy ő cs. és kir. apost. felsége gróf Andrási Gyulát a külügyek közös ministerévé, ó nagyméltóságát a m. ministerium elnökévé kinevezé, s egyszersmind a honvédelmi ministerium ideiglenes vezetésével is megbízta, valamint a magyar kormány eddigi tagjait állásukban megerősíté, e hármasságból származó érzelmének jegyzőkönyvileg adott, jelen év december havi 3-án tartott ülésében kifejezést, s hazafiai ígéretet tett, miszerint nem szűnend meg ezután is alkotmányos kormányunkat, ó nagyméltóságát e kormány élén álló elnököt, kinek fényes hazafi multja a hazai boldogsága előmozdítását teljesen kezébe veszi, a közjó és rendes kormányzat előmozdítását célzó intézkedéseiben a legmelegebb készséggel, s azon odaadó buzgóságával támogatni, melytől közönségünk minden egyes tagja meggyőződésből szeretett kormányunk irányában áthatva van.

Ez ülésben határozta meg egyhangulag közönségünk a felnöttek oktatása érdekében a község költségén a város négy részében adandó tantermek világítását és fűtését, valamint (s ezt példaadásból hangsúlyozni kívánom) e gyűlés jegyzőkönyve útjára meg városunk magyar és román nemzetisége öröklék tartó testvéregyenlőségét. Kimondott, és minden egyes

tag által erkölcsi kötelemű ígéret tételét, miszerint bár mit hozzon a jövő — jogok — úgy mint kötelezettségekben az itt élő nemzetiségek egyenlően részesíttessenek, a bizottmány fele magyar, fele része román legyen. Ez intézkedés által meg kívánta örökíteni, a márez ideig is városunkban honoló testvéri egyetértést, s el kívánta háritani azon akadályokat, melyek fájdalom más törvényhatóságokban a nemzetiségek közötti kibékülést háttérbe szorítják. Ez üdvös határozat jobbadán a magyarnemzetiség bizottmányi tagok, s szeretett királybiránk érdeme levén, g. n. e. lelkész Predovics a románok nevében meleg szavakban köszönte meg ezen a testvériséggel végképi megalapítására célzó humanus eljárást, s életve a királybirót, kinek kormányzása ideje alatt az egyházak, iskolák, néptanítók, általában az egész városi nép vallás és nemzetkülönbségnélkül addig nem élvezett jótéteményekben részesültek, ígerte: hogy nekik is főfeladatuk leend a hazának jó polgárai, a magyar nemzetnek hűtestvérei lenni, s azon óhaját fejezte ki: „Vajha minden törvényhatóság követné e kis város példáját, hogy így a magyar és román elem elválhatlan összetartva, minden e hazát fenyegető vésznek egyesült erővel férfiasan ellentállhassunk.“ P á v a i.

Országgyűlés.

Pest, dec. 7-én.

(Vége.)

Schwarz Gyula megújítja az egyetemi alapok jogi természetének megvizsgálására kiküldött bizottság elnökéhez tegnapi intézett azon kérdését, vajjon mennyire haladt e bizottság munkálkodásaiban?

Madosányi Pál, mint e bizottság elnöke, kijelenti, hogy e bizottság megalakult és a közoktatási minister különféle okmányokat adott át a bizottságnak. A bizottság annak megvizsgálására, vajjon ezen okmányok az eredetiekkel megegyeznek-e egy albizottságot küldött ki, mely még nem adta be jelentését. Legközelebb azonban újra egybehívandja e bizottságot.

Schwarz Gyula erre határozati javaslatot nyújt be, melyben a bizottságot siettetni kívánja jelentésének benyújtására.

Erre Lónyay Menyhért gr. ministerelnök benyújtja a határörvidéki költségvetésre vonatkozó kormánynyilatkozatot és a határörvidékre vonatkozó legfelsőbb rendeleteket és elhatározásokat. Kinyomtatnak és a ház tagjai közt szétosztatnak.

Kerkápoly Károly pénzügyminiszter aenyújtja a föld-, ház-, jövedelem-, személyes kereseti adóra, a dohányjövődékre, bor-, hus-, szeszadóra, a bélyegekre és illetékekre és a pénzügyi törvényszékekre vonatkozó törvényjavaslatokat, melyek eddig évről évre szavaztattak meg; kéri azokat a pénzügyi bizottsághoz utasíttatni.

A pénzügyi bizottsághoz utasíttatnak.

Erre Tisza Kálmán fejt ki a nógrádi ügyben beadott s a belügyminisztert vád alá helyezni kéri indítványát, s kéri, hogy az tárgyalásra tüzessék ki. A ház többsége azonban nem kívánja tárgyalni az indítványt és felette napirendre tér át.

A napirend felvételénél, kezdetét veszi az 1872-ki állambudget részletes tárgyalása.

Sz. ell. Kálmán előadó ajánlja a pénzügyi bizottság jelentésének részletes elfogadását is.

A határörvidéki budget tárgyalása a bizottság határozati javaslatához képest elhalasztván, ma a bizottság azon határozati javaslata vétetik először discussio alá, mely szerint központi nyugdíjakra azon összeg veendő fel, mely e célra 1871-ben megszavaztatott, de oly feltétellel, hogy ezek a számvérőszék által a képviselők 1870-ki márcz. 22-én hozott határozatával összeegyeztessenek, addig végleg megállapítottak nem tekinthetők.

A nyugdíjak megszavazása ellen szólnak Makray László, Lázár Ádám, Péchy Tamás (a nyugdíjak reducálását sürgeti.) és Deáky Lajos.

Az előadó és a pénzügyminiszter a jelentés elfogadását mellett szólnak, mely elfogadatik, valamint a számvérőszék számviteli és ügyviteli módjára és kezelési eljárására nézve tett azon javaslat is, hogy mindez az állami számvitel rendszerének szabályozásával együttesen állapítsassék meg.

A közigazgatást illető határozati javaslat

tárgyalását, (mely szerint az egyszerre úgy sem megállapítható közigazgatási szervezet és rendszer egyes részeire nézve az évi költségvetések előterjesztésekor készítették bizonyos tervezet.) Széll Kálmán előadó azon időre kívánja halasztani, ha Móricz Pál idevágó javaslata is tárgyalható lesz (Helyeslés)

Irányi Dániel egy közigazgatási törvény beterjesztése és a hivatalok csődület utáni betöltése iránt nyújt be határozati javaslatot. Öhajítja egy a kormány eljárását ellenőrző állambírósg felállítását. Pártolja őt H e n s z l m a n n Imre.

Kerkápoly pénzügyminiszter annak megvitatását, vajjon általános büntetőtörvény mellett szükséges-e közigazgatási törvény, a kérdés fontosságánál fogva ily mellékesen esz-közülhetők nem véli, az állambírósgot azon-ban, célszerűtlensége mellett már azért is feleslegesnek tartja, mert a kormány eljárását az országgyűlés ellenőrzi a feleletre vonás által.

A ház Irányi javaslatát elejtve, a pénzügyi bizottság nézetéhez járul.

A bizottság megjegyzi, hogy nem helyes a kormány azon eljárása, miszerint nem felelt meg a ház nebény határozatának, melyek a mult budgettárgyaláskor hozattak. Várad y Gábor hasonló nézetben levén, reméli, hogy jövőre ezeknek eleget tesz a kormány.

A bizottság fentartandónak véli a következő határozatokat:

1) hogy jövőre minden tanintézet, tudományos és közmívelődési intézet a közoktatási miniszter vezetésé alá helyezzessék.

Az előadó hosszabb vita után a határozat fentartása mellett szól, mit a ház többsége a bizottság jelentése értelmében elfogad.

2) a bizottság továbbá fentartani kívánja az országos könyvtár szervezése iránti javaslatra nézve hozott határozatot.

3) a közalapok a szakminiszterek budgetjeibe veendő (részben betöltetett).

4) államépületek létesíttessenek.

5) szolgálati schematismus állíttassék össze.

Az utóbbi 3, 4, 5, pontokra vonatkozó határozati javaslatok észrevétel nélkül tartanak fen a bizottság jelentése értelmében.

Erre a ház áttér a részletes előirányzatok tárgyalására.

Királyi udvartartás. A 10 évre felvett 3.650.000 forint megzavazandó.

Táncsics Mihály 2 millióra kívánja módosítani. Megszavaztatott az eredeti összeg.

Ö felsége kabineti irodájának költségeire kérték 61,395 forint (1871-re: 60.829), megszavaztatik.

Országgyűlés. Kérik 1 millió, megszavaztatik a jelentéshez képest 700.000 forint. (Tavaly volt: 800.000).

Közösügyi kiadások az 1867: 12. tcz. értelmében 23.983.714 forint rendes, 4.309.499 forint rendkívüli. Ebből a polgárosított határvidékek költségeinek 1/10 része csak az idevágó törvény szentesítése után vétetik fel, 1.607.500 forint pedig a ház tegnapi határozatához képest függőben marad.

A 'KELET' TÁRCZÁJA.

Kaulbach Vilmos falfestményei.

Deák Gerőtől.

II.

Görögország fénykora.

(Folytatás.)

Ha az érnei kezdő ifju szeméről a fátyol lehull és látni megtanul; ha a mindig növekedő és erősülő gondolat agyában annyira kél: akkor az iskola gondos keze büvös országba vezeti, hol mindaz, mi benne öhaj és göndöl, a legnagyobb megelégedésnek fog örülni; hol gondolatai először találják meg a tulajdonképi tartalmat; hol szemei, melyek előbb is láttak ugyan de mégis vakok voltak, az alak isteni titkát fogják megismerni s hol az áldozatra kész hazaszeretet és egyszerű polgári nagyság dicső példáira szíve és lelke felmagasztosul.

E varázs ország, mely rég letűnt ugyan a földszínről, de azért mindnyájunk előtt nyitva áll; s kifogyhatlan forrás, melyből költőink művészeink és törvényadók folyvást merítnek, nem más mint az ókor, az emberiség ifjú szép májusa, melynek legnevezetesebb időszakát nem Róma világuralmában, hanem Hellás fénykorában kereshetjük.

Központi nyugdíjakra (az 1849-67-iki kormány közegeinek) kérték 270.000 forint, (tavaly volt 280.000.) megszavaztatik.

Államadóssági járulék: 32.723.200 forint felvétetik.

Horvát-Szlavonország beligazgatási szükségletére kérték 4.272.000 forint, megszavaztatik a bizottság jelentéséhez képest 4.210.000 forint.

Fiume. A kormányzat és törvénykezési provisorium összes költségei 85.120 forinttal vannak előirányozva; a bizottság az idevágó téteteket helyeseknek találván, az összeget elfogadásra ajánlja. Elfogadtatik.

Az államháztartásvédelem költséggei 150.000 forint általánosan szavaztatnak meg a pénzügyi bizottság jelentéséhez képest.

A miniszterelnökség renes szükségletében az első czim alatt kért 129.080 forint megszavaztatik.

Ghyczy Kálmán a második czim (rendelkezési alap) toltását inditványozza. Megszavaztatik a kért 200 ezer, nyugdíjakra 158 forint.

Codificationalis munkálatokra előirányoztatik 50.000 forint, a bizottság 30.000 forintot kíván megszavaztatni, Ghyczy Kálmán 15 ezerre öhajítja ez összeget leszállíttatni, míg Helfy Ignác és Csiky Sándor egy fillért sem adnak. Szilágyi Virgil tiltakozik Helfy a n sértő kifejezése ellen, hogy felszíni a pénzt codificationalis munkálkodásért és semmit sem dolgozik; Helfy rosszul van értesülve, mit meglátand. ha a munkálat előtte fog feküdni.

Ülés vége 3 órakor.

KÜLFÖLD

Kolozsvárt, decz. 12.

(s.) Két trónbeszéddel áll a politikai érdekeltség újra szemközt: a francia és az észak-amerikai köztársaság elnökeinek üzenetével. Trónbeszéd és köztársaság! — paradoxonnak látszik és még sem az. Az igaz, hogy sem egyik, sem másik elnök nem felség, nincs is egyiknek sem a mult sötétébe visszanyúló ősi neve vagy dicsősége; de azért nem kevesebb figyelemmel fogadja a világ ez u. n. választott királyoknak korunkint a nemzeti képviselőhez intézett enuntiatióit.

Az ifju francia köztársaság elnökének üzenetét kétszeres érdekléssel vártuk, mert Thiers nyilatkozatától az egész világ várta az alkotmány-kérdés szönyegre hozását. A francia kormányelnök azonban még távolról sem érinti azt; sőt úgy látszik, feladatává tette ezuttal mindent a leggondosabban elkerülni, mi csak legtávolabbi összeköttetésben állhatna a kérdéssel. Annál többen foglalkozik ellenben a finansialis, belserveszeti ügyekkel.

Az üzenet tartalma kivonatilag ez: Thiers mindenk előtt jelentést tesz az elsassi vámok kezelése végett Németországgal kötött egyezményről, majd az ellenséges megszállásra térvén át az annak végleg megszüntéig eszközösbe vett azon intézkedést említi fel, mely szerint a német katonaság a néptől különválasztva laktanyákban helyeztetett el.

Csak legboldogítottabb ábrándjainkban, költőink és művészeink legdicsőbb ihlettségében képzelhetjük vissza magunkat ama szép időkbe, hol örök derűt ég alatt, bájos természet öln, az emberek önmagokért, mint legfőbb életcéllért, éltek; hol minden emberi képeség szabadon fejlődhetett s aztán — mint szép tisztán csengő hang — együtt összhangozhatott a közjólét isteni accordáiban; hol művészek alkottak, a költők daloltak, a munkások dolgoztak s így remeket hoztak létre, melyeket ma csak bámulunk, csak utánzunk, de felülmulni nem vagyunk képesek!

Az emberiségnek e virágzó kikeletét válsztá Kaulbach második főképe tárgyál; lássuk, mily egyszerűen dolgozta ki e tartalomdús tárgyat.

Ama szelid égalj örökös kék tengerén egy himbáló sajka érkezik Görögthon azon gyönyörű szigetei egyikéhez, melyek észak szülöttei előtt ma is, mint földi éden, tűnnek fel. E sajkában hatalmas férfi alak áll, a fejét ékitő babérkoszorú alól ragyogó szempár tekint ki, ajkán édes dal hangzik, baljában lantot tart, melyből jobbajával bájos accordokat csal ki. E férfi Homér, az isteni dalnok, ki a görög népnek eposzait dallja, melyekből a görög mythologia és hősmondákrol való ismereteinket merítjük, de a melyek a halhatlan költő kortársai előtt nem kevesebb voltak, mint isteni kijelentés, hitregeten: szent könyv!

A tengerből isteni szépségben emelkedik ki Thétis, a fia dicsőségéről zengő dal által ébresztetvén fel. Gyöngykoszorúzza fejét fi-gyelve fordítja Homér felé; arcán mély bánat

Ezután felhívja a francia lakósságot, félkezze neheztelését, mely szenvedését meg nem rövidítheti, ellenben veszélyeztetethetné Franciaország biztonságát. Azon meggyőződéssel kell birni, mondja az üzenet, hogy egy idegen élete ép oly sérthetetlen, mint egy honfitársé, Franciaország sokat szenvedett a kereskedelmi szerződésektől.

Az üzenet kifejti az e tekintetben folyt alkudozásokat és azokra vonatkozólag végül azt mondja: Azon megállapodásra jutottunk, hogy a kereskedelmi szerződést februárban felmondjuk, és azon év alatti, melyben a szerződés még érvényesül bir, alkudozzunk. A Spanyolországgal való viszonylatok folytonosan barátságosak; Olaszországgal hasonlóképen jó viszonylatokat tartunk fen. A szentszék függetlenségének szigorúan fen kell tartatnia. Róma tekintetében nem adunk tanácsot, mert olyant senki sem osztogatunk, és annival kevésbé azon aggasztánnak, ki tisztelünket és minden rokonszenűnket birja.

Ausztria jólétét öhajtjuk, a mi Oroszországot illeti, azzal a legjobb viszonylataink vannak; a mi a két ország érdekeinek kölcsönös méltánylásából ered.

E szerint semmi irányban sincs okunk a nyugtalanságra. A kereskedelem és a munka teljes bizalommal új lendületet vehetnek.

Az üzenet aztán a belhelyzetre tér át; constátálja a nehézségeket, melyekkel egy jó közigazgatás alakítása össze van kötve. Ma mondhatjuk, hogy minden oldalról a megelé-gülés bizonyítékait kapjuk. (Zajos félbeszakítás jobbfelel.) A megyei tanácsok ülészaka bizony-ságot tett az engedelműs és ildomoság ural-kodó szelleméről.

Az üzenet kifejti azután Franciaország pénzügyi helyzetét s megemlíti, hogy a költségvetés a császárság alatt 2200 millió frankot ért el; a mellett nem történt semmiféle törlesztés, és a hadsereg elhanyagolva maradt; a 700.000 idegen ellen csak 200.000 embert állíthatunk sikra. Így szaporodott meg állam-adósgunk 8 milliárdal, melyért kamatot fizetünk. Azon felül még határainkat is jó karba kell helyeznünk.

Az üzenet a kiadásokban 128 millió csökkenést jelent be; mindazonáltal a rendes és rendkívüli költség a megyék kiadásaival együtt 2742 millióra fog emelkedni. 20 év alatt budgetünk 1250 millióval emelkedett; ez az, mit a császárságnak köszönünk. Az üzenet azt mondja, hogy a hadsereg 150 gyalogezredet fog számlálni 2—2000 emberrel és 4 ágyuval minden ezred után. A függő adósság 628 millióra fog leszállíttatni és a törlesztés rendszeren fog megtörténni.

Az üzenet kinyilatkoztatja, hogy a nemzetgyűlésnek egy a nyers anyagokra már eléje terjesztendő tárgyakra vetendő adó között kellend választania; részleteket közül a váltó-miveletről a papírok vásárlásáról a külföldön. Megemlíti az éremváltást és mondja, a bank fel fog hatalmaztatni, hogy a bankjegyforgalmat 400—500 vagy 600 millióval szaporítsa és apró pénzjegyeket adjon ki. Azon megjegyzéssel végzi, hogy a pénzügyi helyzet oly kielégítő a mint csak kívánni lehet.

Az üzenet visszatér a hadsereg szerve-

ül, szemében köny ragyog, míg az isteni Achilles hamvait tartalmazó urnát dobogó keblé-lehez szorítja. Körülötte Néreidák úznak vagy lebegnek, kik körül némelyek különféle állások-ban mutatják bájdús testeiket s özik el az így fölingerelt hattyukat, míg mások Thétist áll-ják körül s viszik tovább.

A tengerparton nagy kör gyülekezett ösz-sze, mely Homér dalára figyei. A háttérben a tulajdonképi nép látható: daczosan néző pász-torok, vadászok, kik széles vállakon megejtett vadakat tartanak, bátor harczosok és éberen figyelő gyermekek, kik mindnyájan egész oda-adással hallgatják az isteni dalnok énekét, mely szép arcukon csendes örömet, magaslelkesült-séget idézett elő.

Közéjük tolikodik mintegy a dévajul nevető, szőlőkoszorúza Faun, a nyers néphu-mor képviselője; kezében pásztorsipót tart, melylyel dalait kísérni szokta.

Az előtérben, csak nem Homér lábainál a görögök jelesei ülnek, ama nagy költők, mű-vészek és törvényadók, kiknek neve több mint két ezer év viharos lezajlása után is ragyogva maradt fenn egész korunkig. Itt látjuk a leg-régibb görög költők egyikét: Alkæust, a dicsőség, bor és szerelem nagy dalnokát; egyik kezét a hozzája simuló gyermek fűrtös, szőlő-levéllal övezett kis fején nyugtatja, másikban pedig üres pohárt tart. Az előrehajlott Faun alatt Sophokles ül, egy nyugodt, nemes vonású férfialak. Ezen babérkoszorúzott, mélyen gondolkodó förről legott feltesszük, hogy oly tökéletes műveket hozhatott létre, mint a „Tri-logos“ egyik része: Antigone, mely ma is,

zésére és az alakításához szükséges időre. Az általános védkötelezettségről — szólva, mondja, hogy minden francziának kötelessége hazájának, ha veszélyben forog, életét szentelni, de béke idején nem szükséges minden francziát tényleges szolgálatra szoritani. Másként ez annyit jelentene, mint desorganisálni a polgári társadalmat és tönkre tenni a pénzügyet. (Számos kiáltás: Ha ilyesmi elfogadtatnék, akkor Franciaország el volna veszte.) Javasoljuk az általános védkötelezettséget háboru idején, és évi 90000 ember hadjulatékat béke idején. A védköteles fiatal emberek alávétendik magukat a sorsolásnak; az első számok be fognak lépni a tényleges szolgálatba, és ily módon 800000 emberünk lesz, kik közül 450000 ember 5 éven át a zászlók alatt, a többiek pedig otthon fognak maradni hazánk védelmére. Befejezésül összefoglalja Thiers a mondottakat és mondja, hogy Franciaország a békét és a rendet akarja, hadilag és pénzügyileg újrászervezkedni akar; ez joga mindenki és önmaga irányában.

Ez ellen senki sem emelhet kifogást, és ezt mindenkinek öhajtania kell. „A kikötő előttünk fekszik, már észrevehetjük.“ Thiers még a nemzetgyűlés mérsékletére és igazságos-ságára appellál, mely fölötté áll minden part-nak és bölcseségére számít. Az ország, mondja, igazságot fog önöknek szolgálatot tett szolgálataikért. Az üzenet jól fogadtatott a nemzetgyűlés által.

A KELET magán-távirata.

Feladott Posten, decz. 12 11 ó. — p. d. o.

Közzetett: decz. 12 12 ó. 5 p. d. o.

Vasárnap tartá az országos deák-párt szerveződési gyűlést; vidéki és pesti párttagok, egyleti elnökök számo-san jelentek meg. Einökölt gróf Szapáry Antal. Rajner Pál előadta az értekezlet célját; Olteanu püspök fényes beszédet tartott a magyar-román testvériség érdekében; egy 300 tagból álló választmány megbízott a párt szervezéssel.

A kormány az alkudozásokat folytatja a horvátokkal. A bírósági szervezeti munkálatot, mely 2500 névből áll, az igazságügyér e hét folyamában bdmutatja a ministertanácsnak.

A walesi herczeg halálos ágyon fekszik.

Végleges békeokmány Frankfrt-ban aláíratott.

Drinapolyt az árviz elpusztítá.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, december 12.

— A honvédelmi ministeriumról biz-tosan tudni velük, hogy Hollán Ernőnek honvédelmi ministerré, Szende Bélának államtit-kárrá, és Rénárd Lajosnak minisiteri tanácsossá a honvédelmi ministeriumban kineveztetése mindenesetre még e hó folyamában meg fog történni.

mint 2300 évvel ezelőtt embernevelő és neme-sítő szinpadi hatásról tanuskodik. Mellette ül Aeschylus, karját lantjára támasztva, mely-ből oly édes hangokat tudott előhíni. Jóllehet már agg, szemeiben mégis ama titáni tűz lo-bog, mely hozzánk fennmaradt 7 drámájában oly nagy lánggal ég. Alkæus megett Bákia — e homályos értelmű látnok — óriási falak-ra írja fel a salamis csatáról előre mondott jóslatát; mellette két magas alak áll, melyek közül egyik Sólón törvényábrlót, a másik pedig a propylæumok vázlatát tartja kezében, valószínűleg tehát Sólón és Mnésikles, a propylæák építője.

A háttérben istentiszteleti jelenet látnak mint a Homéri költemények közvetlen kifolyá-sát. Magas oltáron égő áldozat lobog; körülöt-te erőteljes ifjak fegyvertáncot járnak. Az il-latos és kedvesen fogadott füst által édesgetve, földre bocsátkoznak az égiek, hogy újonnan alkotott templomukba bevonuljanak. Iris szin-pompázó hilján, mely az áldozati füst felett egész a templomig nyulik, elől a legidősb s egy-szersmind a legifjabb isten, a mindig győztes Eros halad repülve, hasztalan igyekezve őt az utána siető Gráciaik megragadni. Apolló — hóna alatt lanttal, diessugárral övezett fővel — magasztosan lebeg tovább, int-ve műzsáinak, hogy őt templomába kövessék. Az áldozat füsté egy felhőtrónt képez, melyen csendes méltóságban Zeüs és neje Hé-re ülnek; amaz isteni szemeivel kegyesen tekint a szomorú Thétisre, míg ez kezével, az arany-tollait messze kiterjesztő pávjának karcu nyá-kát fogja át. Az isteni körben még a követke-

— **Kézdi sz.-lélek** községében mult hó 28-án V. A.-nak érdekes állapotban levő neje eltűnése, másnap a szekérszobán felakasztva találtatott. December 1-ére viradókla pedig ugyanazon községben a hangy rend miatt tánc alkalmával veszekedés fejlődött ki, egy had-köteles fiatal szíven lövetett, s azonnal meghalt.

— **Háromszéken** az alispánságra nézve — hír szerint Vajna Károly és Székely Gergely közt oszlanak meg a vélemények. Főjegyzőségre Horváth László eddigi aljegyző, és Bakcsi Ferenc emlegettetnek.

— **Fogaraszéken** az egyik, párt Codru Dragosianu eddigi alkapitányt, a másik Gremoiu eddigi főjegyzőt kandidateja az alispánságra.

— **Felső-Fehérmegyében** Apáthi Péter eddigi főjegyző, Csizsér Albert hidvégi egyebirő, s gr. Bethlen Gábor főbíró körül vannak pártok az alispánságra nézve.

— **Az osztályok** előadói alakult központi bizottság tárgyalás alá vette a Németországgal kötött távirda egyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslatot. E törvényjavaslat némi, jobbra stílárú módosítványokkal fogadtatott el; leglényegesebb módosítvány az, hogy a becikkelyezésnél a német szöveg mellett álljon.

— **A szebeni jogász** segély-egylet folyó hó 10-én pénztára javára hangversenyt rendezett, melyen Zillich Ida, Winkler Klára stb. k. asszonyok működtek közre.

— **Dessin circusa**, mely Temesvárt a közönség meglegedésére működött, közelbb Szebenbe érkezik, s ott fogja előadásait tartani.

— **A kereselyző** egylet, gróf Eszterházi Kálmán elnöke alatt tegnap tartott gyűlésében megalakult. Eddig mintegy 40 alapító és részvényes tagot számlál. A gyűlés két bizottságot küldött ki, melynek egyike az alapszabályokat fogja elkészíteni, a másik pedig a muzeum kertben levő tavat bérlő ki, s megteszi a szükséges intézkedéseket, hogy az egylet működését mielőbb megkezdhesse. Az alapító tagok 8 frtot, a részvényesek 3 frtot fizetnek. Egyszeri kereselyzős ára 10 kr. Az illetékek egyleti pénztárnok Sigmond Ákosnál fizetendők be. A megnyitás a muzeumi kertben illő ünnepélyességgel vasárnap fog megtörténni.

— **Az erdélyrészi bírák** névsorára nézve lapunk tegnapi számában közöltük a „Reform” híret, melyet a nevezett lap újabb számában következőleg egészíti ki: Lapunk beteki számában az erdélyi első folyamodású törvényesékek szervezésére vonatkozva megjelent közleményben konstatáltuk, hogy az igazságügyi minster meghívása folytán b. Apor Károly marosvásárhelyi kir. táblai elnök feljövén Pestre, az ő tanácsára az erdélyi főispánok és törvényeséki elnökök előterjesztései, s az erdélyi képviselők ajánlatai szerint megállapított névjegyzéken igen tetemes változtatások történtek. Közléstünket akként kell kiegészítenünk, hogy nem egyedül b. Apor, hanem rajta kívül még gr. Mikes, továbbá Hosszu József, Groisz Gusztáv és Gyarmathy Sámuel urak szolgáltak tanácsal az igazságügyi minsternek.

zöket lehet felismerni: Pallás Athéne, a kék szemű, karsu Diána, a gyorslábú Merkur, míg a többiek a felhőkben enyésznek el.

A templom előtt balra jókora nagyságu márványdarab látható, melynek felső részét a művész vésője hatalmas hős alakká akarja változtatni; ámde a munka szünetel, mert magok a segédok is élő márványszobrokká merevültek a halhatlan istenek díszmenetének látására; mesterök azonban tisztetettéljes borzadályal köszönti az isteni kört, mely Iris hétszínűhídján ereszkedik alá földi lakába.

Az egészen magasztos szépség ömlik el, mely fényt, megdicsőülést, békét és örömet tükröz vissza; ámde a fenséges gyönyör harmóniájába két fájdalmas hang is van vegyítve. Ha már Thétis szelid, könnyes tekintete is meghajta szívünket, mennyivel nagyobb részvétet gerjeszt fel keblünkben ama titokteljes nőalak csendes, mély fájdalma, ki Homér megett ül: a sajka kormányzója? Az evező lapátot ép most látszik letenni, melylyel a halhatlan költőt az ősidők sötét országából csolnakán ide szállította. Ez a legrégibb jósnő, a cumaei titokteljes Sybilla, ki — amondá szerint — Homért hexamétert írni tanította. Közel hozzá hasonló fájdalmas kifejezéssel áll mindenkitől különválva, a görögök legrégibb költője: Hésiodus; tekintetével méreven, gondolatokba mélyedve néz maga elébe; lantja, mely egykor oly szépen zengett „Theogonia”-jában, most hangtalan: a nép már új költői élet derült szépségében találja fel nemes örömét!

(Folyt. köv.)

— **Toldy Ferenc** emléktáblája. A Kisfaludy-társaság hármias bizottsága, melynek feladata volt a Toldy szülőháza leendő emléktáblájának elkészítése, s a bele vésendő felirat szövegét elkészíteni, a tisztét teljesíté. A szöveg következőleg állapított meg: „Budaváros hatósága Toldy Ferencnek, a magyar irodalom történet megalapítójának, a Kisfaludy-társaság által 1871 nov. 12-én rendezett ötvenéves írói ünnepélye alkalmából ez emléktáblát jelöltte meg a házat, melyben ő 1805 Aug. 10-én született.” A mű elkészítésével Hofhauser Lajos építész bízott meg. A tábla rajzát Henslmann Imre készíti.

— **A nemzeti színházat** a képviselőház csak egy módon segíeyezheti úgy, hogy maradandó nyoma legyen, írja a „Reform”: ha még három vagy négy magyarországi városban támogatja a színházat. Van Kolozsvárt is országos jellegű színház; van e színháznak segélypénze is. Csak kevés kell hozzá, hogy a belügyminister ide is intendanst tegyen, s biztosítván az intézetet, a művészpályát carriere emelje, s a művészet fejlődését reális alapra fektesse.

— **Erdélyben** a kincstár a „Sz. E.” szerint 583,614 hold, vagyis 58 mérföldnyi tért foglal el erdőseget bir, s e birtok terület nemcsak hogy semmit nem jövedelmez, hanem évenként még 300,000 frt készpénz pótlékot igényel. Divald minsteri osztálytanácsos jelentése szerint állítolag ennek oka az, hogy Erdélyben jogviszonyok nem léteznek. A tulajdon jog mindenütt megtámadásnak van kitéve, s ezen támadások ellen sehol sincs oltalom. Az erdőkerülők, az erdő-örzését az istenre bízzák, az erdőmesterek és igazgatók hivatalnokok csak a sok acetát szaporítják. A jelentésttevő tanácsos azonban jobb kezelést helyez közel kiállításba.

— **Bede Kovács** báró benyújtotta zágrábi hírek szerint lemondását, minthogy több törvényjavaslata visszautasított. Utóda állítolag Pejacevich László gróf leendő.

— **A debreczeni főiskola** önképző köre a szerencsétlen véget ért Zsutay János költeményeire előfizetést hirdet. A kiadvány tiszta jövedelmének fele a költő szegény anyjának adatik át, a másik fél az önképző társulat javára marad. Zsutay alapítvány címen. A február havában megjelenő 10–11 ivre terjedő műre előfizethet 1 frttal.

— **Nabicht Ferenc** csendőrnagy s erdélyi csendőrnagy parancsnok, kolozsvárt f. hó 10-én meghalt. Hült tetemei ma délután vitettek örök nyugalomra.

— **Chotek Bohusláv** gr. a monarchia volt pétérvári képviselője madridi követé leendő kinevezetése, körülbelül bevégzett ténynek mondható.

— **Gázvilágításunk** megvan, a magnum áldomás is megvolt öröme — de bizony baj is van vele. Annak idején mi is felszólaltunk az ellen, hogy a lámpa csövek ne a fal felületén vezetessenek — de eredménytelenül. A most uralgó rendkívüli hideg a valószínűleg nem eléggé megtisztított gáz szöpen befagylalja, úgy hogy lámpásaink jó része csak pislankol, némelyik egészen ki is alszik. Ehez járult, hogy — kivált a félre eső utcákon — már 11 órakor kioltják a lámpákat s így míg a régi világításunk bár gyarolán, de mégis hajnalig szolgált, addig amostani költséges éppen akkor szűnik meg mikor legnagyobb szükség lenne rá. A baj első ágon segíteni már késő vagy legalább is igen sok áldozatba kerülne, de második felét bármikor orvosolhatni.

— **Gavaut, Minard és társa** cizme Gondinet Ödön három felvonásos vigjátékának, mely tegnap este sokat nevetette ugyan a színház kis számu közönségét, de annál többet boszantotta a jobb érzésűeket. Az alakok erős vonásokkal mázolta, sok alkalmat szolgáltattak a szereplőknek a drasztikus színezetre, de mindez csak fokozta a darab obscenitását, mely mind a helyzeteket, mind az u. n. elmésségeket jellemzi. Mindennek dacára tagadhatlan, hogy Mátrai, Szilágyi, Kassai, Fehérváryné, Eichner Anna és Némethy Giza sok sikerrel szerepeltek.

— Mai számunkhoz van mellékelve az „Erdély” című szépirodalmi hetilap előfizetési felhívása. Ajánljuk a t. olvasó közönség figyelmébe.

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági népoktatás

a hazában s külföldön szerzett tanulmányok szerint.

Molnár Aladár.

III.

A gyakorlati oktatás érdekében minden ily földmives felső népiskolához akkora földbirtokot kellene csatolni a mekkorán azon vidéken a telkes kis-gazdák többsége gazdálkodik.

A költségek az államnak aránylag igen

kevésbe kerülőnek. Rendesen a község vagy a vidék adhatná a telket, épületeket, a felső népiskolai három tanító fizetését (e három tanító taníthatná a gazdasági oktatáshoz színtes szükséges természetrajzi és természettani ismereteket) az állam pedig csupán egy vagy két gazdasági szaktanítót (kiknek egyike igazgató tanító lenne) nevezné és fizetné, s a szükséges felszerelést részben vagy néhol egészen fedezné. Mindez alig képezne harmadrészt egy külön önálló földmives iskola évi kiadásainak.

Minthogy az ily földmives felső népiskolákban a legtöbb helyen a növendékek csak a tanórákra járnának be; azonban gazdasági tanintézetnél már csak a házkörüli s egyéb apró munkák érdekében is szükséges, hogy legalább néhány növendék állandóan az intézetben lakjék: ezélszerű volna bizonyos számu szegény fiukat benn lakásra is felvenni, kiknek csekély tartásdíját pártfogó uraságok vagy gazdasági egyletek megfizetnék. Ezek azután cselédek-ké, (vinczellérek-ké, béresgazdák-ké stb.) képezhetnének, oly módon, hogy ezen tanfolyam elvégzése után egy vagy két évre önálló földmives iskolába mennének tanulmányaik bevégezésére.

A gazdasági szakoktatást egyáltalán eszközölhetők látom a nélkül, hogy ez által a felső népiskola egyéb tantárgyainak tanítása károsan megrövidítenék. A népiskolai törvény 66. §-a szerint a felső népiskola egy-egy osztályának hetenként legalább 18, legfőbb 24 tanórája lehet, a hittani, s a szintén kötelezetekül rendelt gazdasági-tani órákkal együtt. A földmives felső népiskolák tanterve tehát nézetem szerint úgy lenne megállapítandó, hogy hetenként a gazdasági oktatáson kívül a többi tantárgyakra átlag egy-egy osztályban 18 óra a szoroson gazdasági ismeretek tanítására pedig 5–6 óra fordítassék, s ezen felül tanítassék 2 órán, az iskolatermi tanórákhoz számítottan másutt sem szokott testgyakorlat. Az iskolai termekben adott ezen naponként 4 órai tanítás mellett elég idejük maradna a növendékeknek erejükhez mért gyakorlati munkákra is.

A tanítás ily berendezésével a törvény rendeletének is elég lenne téve, s didaktikai tekintetben is el merem érte vállalni a felelősséget, annyival inkább, mert Pestalozzi óta sok kitűnő nevelő által be van bizonyítva, hogy semmiféle munkát sem lehet oly cél-szerűen használni általános nevelési képző eszközül, mint az agricuturái foglalkoztatást. A szakoktatást illetőleg szintén azt hiszem, hogy ha a gazdasági szakismereteknek is alapul szolgáló természetrajzi és természettani ismeretek a többi tantárgyak között kellő terjedelemben és gondnal tanítatnak, három vagy éppen négy éven át het. 5–6 órán, meg a gyakorlati munkák közben, annyit lehet tanítani s anyui szakképzettséget lehet a növendékekben kifejteni, mennyinek joggal várhatjuk komoly eredményeit az életben s jövőndő gazdálkodásukban.

Elismerem, hogy egy külön földmives iskolában, hol 17–18 éves növendékek három éven át nem tesznek egyebet, mint gazdasági tanokat tanulnak s magukat a munkában oktató utasítások szerint gyakorolják, több szakképzettséget szerezhetnek, mint az általam tervezett földmives felső népiskolákban. Ámde oda meg egy szolván csak kivételesen mennek be épen azok fiai, kiket a gazdasági népoktatás által művelnünk kellene. Az országban létező négy földmives-iskolában a legközelebbi éven az összesen is alig 73 növendék között csupán 17 volt olyan, kinek szülői szintén földmivesek és kiket szülői küldtek ez intézetekbe.*)

A kérdés tehát tulajdonképen az, hogy oly intézeteket állítsuk e a gazdánép számára, melyek mindegyikében átlag az állam 6–8000 forint évi kiadása mellett 5–6 földmives gazda képeztetik ki tökéletesebben, vagy pedig egy harmadrésznai költséggel állítsunk annál számossabb oly földmives felső népiskolákat, melyekben évenként több száz, vagy tán idővel több ezer földmives fiu oktatattik leendő életfoglalkozására, ha tán mennyiségileg kevesebb tanításal is, de azért oly mérvben, hogy a neki legszükségesebb szakismeretekből jelentékeny képzettséget visz magával az életbe?

(Vége köv.)

A dőszai takarékpénztár. 1871 november havi üzlet forgalom. Bevétel: Betétek 107 tétel mellett 8422 frt 85 kr., befizetett kamatok 546 f. 40 kr., betéti kii könnyűdíjak 6 f., visszafizetett előleg 220 f., állam illeték 30 kr., részvény jegy átíratási

*) És ez nemcsak az Állami intézetekben van így. A Torontál-megye- és megyei gazdasági-egylet által Szt.-Miklóson fenntartott földmives iskolába anyui növendéket (számszerint 13-at) sem tudnak kapni, a menyinek ingyen-lakás, ételmezés és tanítás van biztosítva. Még csak azon községek sem küldenek ily ingyenes növendéket, melyek köteleztékük szerint évi 100 forintot fizetnek s ezért ingyen ellátásra küldhetnének egy-egy fiut úgy hogy legutóbb is kénytelenek voltak üresen maradni 7 alapítványi helyre részben kőbörőlásból élé szegény fiukat szedni fel, de kiknek nagyobb részétől nem is remélhető, hogy földmivesek maradnak.

dij 4 f., részvény jegy kiállítás díj 1 f., összesen 38,270 f., 55 kr., pénztári maradvány octob. 31-én 1715 f., 30 kr., főösszeg 39,985 f., 85 kr. Kiadás: Betét vissza fizetésre 9 félnek 6965 f., leszámított váltókra 26,020 f., tiszti fizetésre 76 f., 66 kr., betéti folyó kamatra 1 f. 62 kr., kezelési költségre 25 f. 26 kr., előlegre 320 f. vizs, leszámított váltókra 2700 f., állam illetékre 30 kr., összesen 36,108 f., 84 kr., pénztári maradvány novemb. 29-én 3877 f. 01 kr. főösszeg 39,985 frt 85 kr. Deesen, 1871 nov. 39. Kovács Mózes, könyvvezető.

Kimutatás a deési kisegítő-pénztár-egylet 1871 novemb. havi forgalmáról: Bevétel: Pénztári maradék octoberről: 5554 frt. 10 kr., könnyűdíj 17 új tagtól 21 f. 25 kr., havi betétel 8538 f. 50 kr., visszafizetett kölcsön 37,495 f., bélyegdíj 40 f. 75 kr., kezelési bevétel 1005 f. 10 kr., összeg 52,654 f. 70 kr. Kiadás: Magy. kir. adóba 25 frt. 12 kr., kivett tőke 1687 f. 80 kr., váltóra kölcsön 39,720 frt., bélyegre 40 f. 75 kr., kezelési költségre 4 f. 74 kr., kiállott tagok kamatjába 18 f. 95 kr., pénztári maradék 11,157 f. 33 kr., összeg 52,654 frt. 70 kr. Dr. Szócs Sámuel, igazgató. Tatrosi Ferencz aligazgató. Govrik Ferencz, pénztárnok, Turbucz Ferencz, könyvvezető.

A maros-vásárhelyi piac árai decz. 7-én 1 ausztr. mérő. Búza 6 ft 10 kr., elegendy 4 ft 40 k. rozs 4 ft 18 kr. kukorica a — ft — kr. Zab 2 ft 10 kr. pityóka 1 ft 40 kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egy icze disznózsír 65 kr. Egy icze borsó — kr, lencse, iczéje — kr. paszuly, iczéje — kr. Egy mázsa kenyérliszt 10 frt. Egy font marhahus 16. Egy mázsa széna 2 frt — kr. Egy öl tüzi-fa kemény 16 ft 20 kr. Mezei napi munkabér 60 kr.

A deézi piac árai deczember 5-ről alsó ausztr. mérője. Tisztabúza 6 ft. 50 kr. Rozs 4 ft 60 kr. Elegendy 5 ft 50 kr. Zab 2 ft — kr. Széna kötve 2 ft 10 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszú 11 ft 60 kr. Egy font fagygyugyertya 40 k. Marhahus fontja 18 kr. Konyhaliszt 9 ft — kr. Lencse kupája 18 kr. Paszuly kupája 14 kr. Burgonya, mérője 1 fr 80 kr. Disznózsír fontja 65 kr.

A nagy-enyedi piac árai decz. 7. 1 ausztr. mérő tisztabúza 6 ft 50 kr. rozs 4 ft 60 k. elegendy 5 ft 80 k. zab 1 ft 80 kr. Széna 1 ft. 20 k. Egy öl fa 36 hüv. hosszú 12 frt — kr. Marhahus fontja 18 kr. Konyhaliszt — kr. Borsó mérője — ft 24 kr., lencse — frt 18 kr. paszuly — ft 14 kr.

A szász-régi piaci árai deczemb. 7. mérő tisztabúza, ausztr. mérője, 6 ft — kr., elegendy 4 ft 80 kr., rozs 4 ft 20 kr., törökbuza — ft — kr., zab 2 ft 25 kr., széna mázsa 1 ft 75 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszú 12 ft. 50 kr. marhahus fontja 18 kr., konyhaliszt 11 frt — kr. borsó 24 kr., lencse — kr. paszuly — kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Decz. 11-én 5% Metalliques 100 fr 58.45. Kamat —. 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 68.40. 1860. Kölcsön 101.70. Bankrészvény 811. Hitelintézetek részvények 320. frt. 322.10 London 11 ft. st. 117.55 f. 20 kr. Ezüst 117.35. Cs. kir. arany 5.58. 5/10 Napoleondor 9.33. 5/10.

Urbéri kötvények: Magyarországi 78.75. Temesi 75.—. Erdélyi 75.—. Horvátországi 68.25.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

A közönség köréből.*)

Elismerés.

Folyó hó 9-én a k. albsi ref. egyház papi telkén volt, szekérszinnel ellátott, kettős istállója tűz által károsulván, a Kolozsvárt székelő „Victoria” biztosító társaság, melynél jelölt épület is biztosítva volt, ügyőke alcsernátoni J. Sebestyén Sándor ur által a tüzeset után a kár rögtön bejelentetvén, oly pontos és loyális eljárást követett, hogy már folyó hó 20-án, a biztosított összeg, még pedig minden levonás nélkül a károsult egyház számára kifizettetett.

Midőn e tény a t. bizt. társaság fényes dícséretére, a t. közönség előtt nyilvánosságra hozni, s az egyház nevében köszönetet nyilvánítani sietek egyfelől; ugy másfelől az ily igérvényének pontosan megfelelő jótékony intézetet általánosán, mindenek felett a n. t. egyházi előjárásokok s egyházak figyelmébe ajánlani édes kötelességemnek tartok. K. Albsi, november 22-én 1871.

Szini János, kézdi ref. esperes.

*) A közérdeklő fölhasználásoknak szánt e rova alatti közleményekért csupán a sajtóhatóság iránt vállal felelősséget a Szerk.

955. —1871.

(421)

(1—3)

Hirdetmény.

Maros-Dátos község összes arányosított korcsmajoga az 1872-ik évre árverezés után baszonbérbe for adati; árverezési hatánapul **folyó év december hó 22 d. e. 10 óra** tűzvetni ki, a helyszínen a község házában.

Az árverezési feltételek ezen szolgabírósnál megtekinthetők.

A M.-Bogáthi járás szolgabíróaságától

Maros Ludason 1871 decemb. 9 én

Deák Sándor, szolgabíró.

871. 1871 számhoz.

(420)

(1—3)

Árlejtési hirdetmény.

A főméltóság m. kir. közmunka és közlekedési minisztérium folyó évi november hó 21-ről 13,629 szám alatt kelt rendeletével a kolozsvár-brassói államút 10²⁻³/₈ mért föld szakaszának, Radnóth közelében, a Maros folyó általi alámosás elleni megvédésére négy sarkantyú építését — a szükség út átvezetése együtt — engedélyezvén, e munkák végrehajtásának biztosítására **jelen évi december hó 28-án délelőtti 10 óráig kezdve nyilvános árlejtés** fog tartatni a m. vásárhelyi m. kir. mérnöki hivatal irodájában.

Az árlejtés tárgyát képező s együttesen átengedendő munkák, a vonatkozó költségvetési részlet összegeivel, következők:

1. 229° 3' 8" köbmérték rőzskeötegektől építendő sarkantyú . . .	5043 frt 41 kr.
2. 95° 3' 6" köbmérték földásás . . .	30 " 40 "
3. 98° 3' 6" köbmérték földöltés és döngölés . . .	124 " 21 "
4. 127 darab, egyenként 54 köblábat tartalmazó tisztított kavics-halom előállítás . . .	381 " 51 "
5. 60° 0' 0" hosszsmérték karfa kiásás és visszahelyezés . . .	17 " 40 "
6. Szükségleti út és a közlekedés nyilvántartása . . .	79 " 07 "
Összesen	5949 fr — kr

Vállalkozni kívánók kéretnek 5% bányapénzzel ellátva, a fennmegye őt helyen és időben megjelenni hol addig is az árlejtési és építési feltételek s egyéb szükséges okmányok a rendes hivatali órák alatt megtekinthetők.

Szabályszerűen kért és főszere eltérő irásbeli zárt ajánlatok is elfogadhatók a nyilvános szóbeli árlejtés megkezdése előtt.

Maros-Vásárhelyi, 1871. december 3-án.

A m. kir. mérnöki hivataltól.

Sz. 7766. 1871.

(415)

(2—3)

Hirdetmény.

Kolozsvár sz. kir. város törvényszéke részéről ezennel közhírré tétetik, hogy az 1871 évi november hó 5-én szóbeli végrendelet hátrahagyá ával Kolozsvárt elhalt Székely Dávid és ugyan csak a fennebbi időben és helyen végrendelet hátrahagyása nélkül elhunyt Székely Dávidnál szül. Torozskai Róza hagyatékai részére az act v és passiv perek folytatására az ált. p. t. k. 1008 §-hoz képest kiterjedő hatáskörrel fennebbi sz. alatt helybeli ügyvéd **Tompa Károly** nevezetével ki gondnokul.

Sz. kir. Kolozsvár város törvényszékének 1871. November 25-én tartott üléséből
MAROLDY SÁMUEL, főbíró. **ELEKES ANDRÁS**, jegyző.

Sz. 1208 — 1871

(417)

2—3

Árlejtési hirdetmény.

A nagyvár-kolozsvári államút 16⁴⁻⁵/₈ mértföld szakaszán az árvíz által elsoport 158 ik számú hidnak újra építését a főm. hőságu m. kir. közmunka és közlekedési minisztérium folyó év október hava 21-kén 13,869 szám alatt kelt rendeletével 3467 frt költség összegig engedélyezvén, az építés biztosítása végett az 1872-ik év **január hava 9-én délelőtti 10 órakor** alólirott hivatal irodájában írásbeli ajánlat mellett árlejtés fog tartatni.

Vállalkozni kívánók 50 kros bélyeggel ellátott és bepecsételt ajánlatukhoz a kiküldési összegnek 5% kát készpénzzel, vagy ha ezen összeget valamely kir. pénztárnál lefizették, a pénz átvételét tanúsító nyugtát, mint bányapénzt melléklendik, a vállalati összeget számmal és betűvel tisztán kiírandják, nevüket és lakásukat azon határozott kijelentéssel írják alá, hogy az építési feltételeket ismerik, és azoknak megtartására magukat kötelezik. A tárgyalás megkezdése után beérkezett ajánlatok nem fogadhatók el.

A tervezet és részletes építési feltételek alólirott m. kir. mérnöki hivatal irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kolozsvárt, 1871 november 30-án

A m. kir. mérnöki hivataltól.

NEM HIVATALOS.

(418)

(1—3)

BIASINI

gyorskocsijai naponta

kétszer indulnak

Kolozsvárról Felvinczre reggeli 7, és délután 4 órakor. Felvinczről Kolozsvárra

naponta **kétszer** reggeli 5, és délután 6 órakor. **Kolozsvárt** minden névvel nevezendő **gyorsszállítmány** bár mily súlyu pogyászt **Marosvásárhelyre, Károlyfehérvár, Szeben, Brassóba, Szászváros, Dévára** s egy szóval minden a vasút vonalokba eső helyekre felveszünk és gyorsan elszállítatjuk, úgy szintén a fennebbi városokból és az alsó vidékekből a vasútra kérjük mindenütt **FELVINCZRE**. Biasini gyorsutazásának czimezve tovább küldés végett feladni, mindazon pogyászokat melyeket **Kolozsvárra** vagy tovább szándékoznak küldeni, a **Felvinczen** levő expeditorunk azokat a vasutól átveszi, ha fizetni kell érte, külföldi s rögtön **Kolozsvárra** küldi.

Kolozsvárt, december 10-én, 1871.

Biasini gyorsutazási intézete igazgatója.

(416)

(2—6)

16 rud eladó szénafű.

A kolozsvári Szénafűvek legjobbika az ugynevezett **Elővölgy bakamál** részben 29 hold és 895 □ öl terület szabadkézből eladó. Értekezhetni megbízott **Tauffer Károly** ur kereskedővel Kolozsvárt.

Nyomatott az ev. rei főtanoda bettivel kiadó-utaladonos Stein Jánosnál.

Melléklet: Előzetési folhívás az „**ERDÉLY**” című szépirodalmi hetilapra.

(419)

Ujonnan nyitott

(1—3)

fűszer-, csemege-, bor-, thea- és déli**gyümölcs-kereskedésében,**

mindig friss minőségben s a legjobb forrásokból ajánlok következő

halárukat: u. m.

Legfinomabb minőségű Orosz-sardínák hordócska számra	2 frt 40 kr.
Triesti-sardínák legjobb faj, hordócska számra	2 frt 20 kr.
Auchovich franczia „ „ „	1 frt 80 kr.
Összehajtott haring „ „ „	3 frt.
Valódi Orosz-ikra , nagyszemű, fontja „ „ „	3 frt.
„ hamburgi-ikra fontja „ „ „	2 frt 25 kr.
Amerikai tengeri rák , skatulyája „ „ „	1 frt 20 kr.
Sardínák olajban, legjobb faj, skatulyája „ „ „	— frt 48 kr.

Továbbá mindennemű **gőzgyümölcs**, vegyes compot, **Ananas**, **Mixed-Pikles**, **czukorborsó**, **spárganemek**, valódi **francia mustár** skatulyában és üvegben, mindig legfrissebb és legjobb minőségben; a legolcsóbb árak mellett vannak raktáron

tisztelettel:

HUTTER JÁNOS,

főtér, a **Matrózhoz** Kolozsvárt.

MOLL A. SEIDLITZ-PORA.

Központi szállítási rakhely a „**Golyához**” címzett **gyógyszertár** Bécsben.

Óvás: Tapasztalván, hogy az enyémnek szóról szóra után-nyomott, sőt a közönség ámtása végett hamisított név-aláírással ellátott használati utasítványokkal árutatnak Seidlitz-porok, s evégett a kül-ak használatosságánál fogva saját gyármánnyal könnyen felismeréltethetnek, ezen hamisítványok vásárlásától azon megjegyzéssel óvok mind-nkit miszerint: „**az általam készített Seidlitz-por minden katulyája hasonló készítményektől megkülönböztetésül saját védjeggem és aláírással van ellátva.**”

Ára egy tepecs-érett eredeti doboznak **1 frt** Használati utasítás minden nyelven. E porok rendkívül s a legelőtérbe e-etekben bebizonyult gyógyhasznuk által minden eddig ismert házi szerek között tagadhatatlannal az első helyet foglalják el; mint azt sok ezer a császári birodalom minden részeiből kezeinkhez küldött hálalratok a legreál-tele ben tanúsítják, hogy e porok rögzített szorulás-soknál, emésztetlenség, gy morhénél, továbbá görcsák, ve-e és ideges bajokban, szivdobogásban, idegesség okozta fűfűzés, vértelülés, csúszos fűfűzaldalom, végül hysteriára, bűkőrra és huzamos hányásra-hajlamnál a legjobb sikerrel alkalmazhatók, s a legártóbb gyógyhatású eredményezték.

Valódi minőségben kapható:

Kolozsvárt: Binder K, Wolf J, dr. Hintz György és Engel J. gyógytárakban és **Karvazy József** kereskedésében.

Dézsán: Krémer Samu.

Déván: Lengyel Gergely, gyógyszer.

Beszterezén: Szongott György.

Brassóban: J. kelius Nándor, gy. Schneider F.

Eménis Dóme.

Maros-Vásárhelyt: Bucher M.

N-Szebenb n: Müller K. gyógyszer, Sill Mihály.

Kőhalmon: Nagelschmied özv.

Krassóban: Bártok Sándor.

M-Ujvárt: Ujváry Sándor gyógyszer.

N-Váradon: Janky Antal, Kiss Samu.

Szeged: Teutsch J. B.

Szászsebes: Binder F., gyógyszer.

Szászváros: Spech Gusztáv, gyógyszer.

Szerdahelyt: Schimert F., gyógyszer.

Zilahon: Harmath S. F.

A fennebbi czégeknél létezik még ezen kívül:

A norvégiai Bergen városból való legtisztább és leghatályosabb

valódi Dorsch-halmájzsir-olaj.

Ára egy üvegnek 1 frt.

Minn üveg, más halmájzsir-olaj-fajtól leendő megkülönböztetés végett védjeggyel van ellátva. A valódi Dorsch-halmájzsir-olaj mell és tüdő-bajoknál, scrophulus és rachitis betegségekben legjobb gyógyhatású al van; meggyógyítja a legelidű tebb köcsvény és csúzbajokat, valamint az időségi bűrkütegeket. Ezen legtisztább és leghatályosabb halmájzsir-olaj faj a Dorsch-halnaknak leggondosabb egybegyűjtése és iváogatása által nyertetik, és általában semmi vegytani kezelés alá nem vonatik, hanem a bepecsételt eredeti üvegben lévő folyadék épen és ugyanazon állapotban van, mint az közvetlenül a természet által nyújtott.

MOLL A. gyógyszerész és vegyész Bécsben.

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt s általa minden könyvárusnál kapható:

Erdélyi képes nagyobb naptár 1872-dik évre.

Tiszti czimtárral s érdekes tartalommal.

Ára 50 kr.

MAGYAR POLGÁR NAGY NAPTÁRA 1872-dik szökő évre.

Szerkeszti **K. PAPP MIKLÓS.**

TARTALOM:

I. Naptárrész 1872-re. II. Szépirodalom, történet, természettudomány és közgazdasági rész. 1. A honvéd foglyok Szébenben. Képmény Medgyes Lajostól. 2. A kivégzett Tóók professor foglói naplója. Közli K. Papp Miklós. 3. Torna, román népballada. Közli Molodován Gergely. 4. Egy hadi ítélet 1849-ben, Koós Ferencztől. 5. Ujabb adatok Lovassy László felségértési poréhez. Közli K. Papp Miklós. 6. Tökölönyé zászlója, elbeszélés Lukácsfytól. 7. Fehér Anna, népballada, közli Lukácsfy. 8. Mirabeau halála Louis Blancotól, fordította a száműzöttek lapjából a „L'Homme”-ból Tussai. 9. Széchy Mária levéltárából (1668). Közli Szilágyi Sándor. 10. Egy bál Mátyás királynál. 11. Egy román népvész naplója (1849-diki román népfelkelés történetéhez). Közli K. Papp Miklós. 12. A Kossuth-banquet Washingtonban (1852). 13. Szent György helyettese Langbeintől, fordította Szász Béla. 14. Egy léghajós. Elbeszélés Jókai Mórtól. 15. Bölcsődál, Petrusz Jenőtől. 16. Az ó sánc szorosa, Orbán Balázstól. 17. Dalok Jankához, Sámil Lajostól. 18. Darwin elmélete, Herman Ottótól. 19. A kadiestelvi malom Székely népballada. Közli Szöcs Mihály. 20. A gazdálkodás és takarékságról, Janet Pál után Sámil Lászlóné. 21. Nagypénteken, Indali Gy. 22. Nagy események dióhéjban. 23. Román népdalok. 24. A munkásokról, Sámil Lászlótól. 25. Egy 1632-ik évi fali naptár, közli Jakab Elek. Egy igen érdekes esketés 1663-ból, közli P. Szathmári Károly. 27. A hasznosról és a becsülről, Janet Pál után, Sámil Lászlóné. 28. A természettudományok száz év előtt. 29. A csendes-tengeri vasút pálya. 30. A zsidók man-nája. 31. Egy pár szó a komlótermelésről. 32. Szesz finomító gyárak felállítás. 33. A sajkészítésről. 34. Pár szó a trágyahulladékról. 35. A méter-mérték és súlyrendszer. 36. Bélyegilletékek. 37. Távirtda. 38. Posta. 39. Vasúti menetrendek. 40. A Királyhágón inneni vásárok. 41. Teljes tiszti czimtár a legújabb hivatalos adatok nyomán. 42. Hirdetések.

Tiszti czimtárral 1 frt 30 kr.

Czimtár nélkül 1 frt.